

Iniciativy podniků pro pracovníky s povinností péče o zdravotně postižené děti nebo dospělé

Shrnutí

Úvod

Tato zpráva představuje výsledky práce nadace Eurofound v oblasti iniciativ podniků určených pracovníkům s povinností péče o zdravotně postižené děti nebo dospělé. Výzkum se zaměřil na iniciativy, které mohou zaměstnavatelé uskutečňovat na podporu potřeb pracovníků, kteří mají povinnost (neformální) péče, včetně rodičů pečujících o děti se zdravotním postižením a pečovatелů o dospělé osoby, které potřebují péči kvůli zdravotnímu postižení, nemoci či stáří.

Hlavní část výzkumu spočívala v případových studiích „podniků“ (tento termín označuje zaměstnavatele z veřejného nebo soukromého sektoru), které zavedly přístupy na podporu pracujících pečovatелů. Výzkum zkoumal i souvislosti politiky Evropské unie a členských států a sociálního dialogu, jakož i literaturu a statistické údaje na téma péče a zaměstnání.

Politické souvislosti

Z hlediska politiky důležitost vzájemných vztahů mezi zaměstnáním a péčí v Evropě narůstá, protože se zvyšuje počet seniorů vyžadujících péči a současně existuje mnoho dětí a dospělých v produktivním věku, kteří trpí zdravotním postižením či dlouhodobou nemocí a využívají neformální péče. Udržitelnost systémů dlouhodobé péče vyžaduje rozsáhlý přínos ze strany neformálních pečovatелů, zatímco požadavky trhu práce a současný životní styl a touhy lidí povzbuzují zvýšenou účast žen v pracovním procesu.

Jestliže pracujícím pečovatелům chybí podpora, je pravděpodobné, že se něčeho budou muset vzdát – je možné, že nebudou schopni podávat optimální výkon na pracovišti, nebudou schopni zajistit objem a kvalitu péče tak, jak by chtěli, nebo se mohou přepínat ve snaze zvládnout obojí. Pro mnoho pečovatелů v produktivním věku může být skutečně obtížné se vůbec do placeného

zaměstnání zapojit. To pro ně může mít nepříznivé finanční důsledky v krátkodobém i dlouhodobějším výhledu z důvodu přetrvávajících následků dočasného či trvalého odchodu z trhu práce.

Klíčová zjištění

K hlavním druhům opatření na úrovni podniků určených k podpoře pracujících pečovatелů patří:

- opatření související s dovolenou,
- možnosti krácení pracovní doby,
- pracovní flexibilita a přizpůsobení práce,
- zvyšování povědomí a rozvoj dovedností manažerů a pracovních sil,
- opatření v oblasti ochrany zdraví a pohody při práci,
- podpůrné služby týkající se péče, například informace, poradenství a praktická podpora pro roli pečovatele.

Bylo vypracováno více než 50 případových studií iniciativ podniků pro pracující pečovatele ze všech 11 zúčastněných zemí – Belgie, Finska, Francie, Irsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Slovinsko a Spojeného království. Klíčová témata, která vyplynula z těchto případů, zahrnují otázky uvedené níže.

V podnicích je často zapotřebí zvyšovat povědomí

Úroveň povědomí o specifické problematice pracujících pečovatелů se často jeví mnohem nižší než úroveň informovanosti o pracujících rodičích. V důsledku toho je v mnoha případech důležitým prvkem snaha zvýšit povědomí o problematice pracujících pečovatелů mezi manažery, vedoucími pracovníky a zaměstnanci.

Podniky zajišťují podporu v souvislosti s prací i péčí

Ačkoli nejběžnější jsou přístupy zaměřené na opatření související s prací (dovolenou, krácení pracovní doby a pracovní flexibilitu), mnoho případů poskytuje i příklad toho, jak zaměstnavatelé zajišťují podporu týkající se péče (například informace, poradenství a konkrétní podporu při krytí nákladů na péči nebo hledání pečovatelských služeb).

Zvlášť účinná se jeví kombinace cílených i všeobecných přístupů

Takové přístupy výslovně identifikují zajišťování péče jako důležitou situaci v oblasti rovnováhy mezi pracovním a rodinným životem, se kterou se mohou zaměstnanci setkat. Zabezpečují, aby se o pečovateli vědělo a aby měli přístup k příslušným všeobecným opatřením pro pracovní síly. Rovněž zajišťují opatření, která jsou zaměřena přímo na pečovatele a mají uspokojit potřeby, jež nelze naplnit pomocí obecnějších opatření. Mnohé z případů ukazují, jak zaměstnavatelé uznali, že při řešení potřeb pracujících pečovatelů v oblasti rovnováhy mezi pracovním a rodinným životem bylo dosaženo výsledku výhodného pro zaměstnavatele i zaměstnance.

Klíčová úloha přímých nadřízených

Ke každodennímu řešení potřeb pracujících pečovatelů obvykle dochází prostřednictvím individuálních jednání s přímými nadřízenými. Ačkoli se zdá, že ze strany přímých nadřízených zpočátku převládá odpor, zmíněné případy ukazují, jak lze tento odpor překonat pomocí snahy zvýšit povědomí a podpořit a vybavit přímé nadřízené tak, aby zohledňovali potřeby pracujících pečovatelů.

Problém pro muže i ženy

Kromě propojování přístupů k pracujícím pečovatelům uplatňovaným na úrovni podniku s politikami týkajícími se rovnosti pro ženy, například pokud jde o řešení skutečnosti, že ženy se s větší pravděpodobností rozhodují pro dlouhodobou dovolenou anebo pocítují nepříznivé důsledky pro svou kariéru, naznačují některé z případů rostoucí si uvědomování problémů v souvislosti s dosahováním rovnováhy mezi prací a péčí i v případě mužů.

Vyhýbat se odchodu pečovatele ze zaměstnání / usnadnit návrat do práce

Řada případů ukazuje, jak jsou zaměstnavatelé motivováni k tomu, aby zajistili opatření pro pečovatele s cílem pomoci udržet si zaměstnance a také se vyhnout tomu, aby si zaměstnanci museli brát dlouhodobou dovolenou, pokud to není skutečně nutné. V případě čerpání dlouhodobé dovolené se podniky snaží zůstat v kontaktu s osobami, které na dovolenou nastoupily, a usnadnit jim návrat do práce.

Některé z případů ukazují, jak chtějí zaměstnavatelé na přeplněných trzích práce zabezpečit, aby nebyli pečovateli v rámci jejich náborů pracovníků vyloučeni.

Politické ukazatele

Mají-li být pracující pečovateli široce a důsledně podporováni, musí nakonec účinná opatření zavést členské státy anebo sociální partneři (prostřednictvím kolektivního vyjednávání nebo jiných příslušných mechanismů). Protože však výzkum této oblasti zjistil mezi zkoumanými zeměmi značné rozdíly z hlediska politiky i praxe, musí hrát Evropská unie a její orgány důležitou úlohu při povzbuzování širších a důslednějších ustanovení ve všech členských státech.

Zpráva navrhuje řadu klíčových oblastí opatření.

Posilování ustanovení politiky na úrovni Evropské unie v této oblasti

Stávající odkazy v politikách by bylo možné učinit konkrétnějšími a operativnějšími. Bylo by možné provést hodnocení obecného dopadu politiky s cílem získat informace pro budoucí politiku v této oblasti. Je třeba rozvinout koordinovaný a průřezový přístup, který bude integrovat oblast trhu práce, sociální ochrany, dlouhodobé péče a další relevantní oblasti politiky.

Větší pozornost ze strany členských států a v procesech sociálního dialogu

Bylo by možné prosazovat a podporovat iniciativy ke zvyšování povědomí a výměny zkušeností z oblasti správné praxe.

Iniciativy přímo zaměřené na zaměstnavatele

Příslušné zúčastněné subjekty na úrovni Evropské unie a členských států (včetně sociálních partnerů a ostatních subjektů, jako jsou profesní sdružení v oblasti lidských zdrojů) by mohly vyvíjet opatření ke zvyšování povědomí mezi zaměstnavateli ve všech členských státech.

Podpora výzkumu a posilování důkazní základny

Pro získání informací pro politiku a opatření v této oblasti je zapotřebí silnější důkazní základna. Velmi užitečná by byla podpora na úrovni Evropské unie i členských států pro výzkum, posilování statistiky zahrnující celou EU a sestavení komplexního přehledu současných politik a činností členských států v této oblasti.

Další informace

Zprávu *Company initiatives for workers with care responsibilities for disabled children or adults* (Iniciativy podniků pro pracovníky s povinností péče o zdravotně postižené děti nebo dospělé) naleznete na adrese <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef11471.htm>.

V případě zájmu o další informace se prosím obraťte na Teresu Renehan, ter@eurofound.europa.eu.